

**Jan Dařílek:
Etnografie každodennosti bezdomovců ve velkém městě**

Etnografickou studii každodennosti bezdomovců Jana Dařílka lze ocenit za pěkná data sebraná v těžkém terénu, lze ji ale zároveň odsoudit za jen částečné zvládnutí práce s teoretickou literaturou a za formální nedostatky.

Za dobu svého čtyřměsíčního výzkumu navštívil autor bezdomovce patnáctkrát a strávil s nimi při každé návštěvě přibližně sedm hodin. Není důvod tomu nevěřit, neboť prezentovaná data mluví sama za sebe. Vysoko hodnotím, že se autor do takhle těžkého terénu odvážil, podařilo se mu získat si důvěru a dokázal se v tomto prostředí pohybovat. Zároveň prokazuje cit pro terén a jeho prezentaci. Citované pasáže z rozhovorů i terénního deníku jsou skvěle vybrané – nechybí zde vtíp a nadhled, zároveň jsou velmi autentické. To doplňují i kvalitní fotky (více umělecké než dokumentační) od kamarádky autora. Dobře je popsán postup výzkumu včetně např. etických dilemat, které autor řešil.

Autor pročetl, cituje a částečně se i opírá o poměrně značný počet českých i zahraničních odborných titulů. Rešerše je přitom udělaná velmi dobře. Pracuje především s texty Hejnala a Vašáta, kteří se dlouhodobě tématu věnují a mezi bezdomovci provádí terénní výzkum. Handicapem práce je, že tyto texty nejsou kriticky zhodnoceny. Oba autoři trochu nadužívají cizích termínů a pokouší se využívat koncepty dalších autorů. Dařílek pak citované termíny a koncepty dále přejímá, jejich výklad je však občas velmi vágní. Zatímco např. výklad, resp. rozsah termínu bezdomovectví je promyšlený a srozumitelný, Bourdieuho teorie sociálního prostoru je již hodně zjednodušená – přetištěná tabulka (obrázek č. 1) je bez komentáře pak jen nesrozumitelnou ozdobou.

Zásadním problémem je pak úplná absence výkladu heterotopie Michela Foucaulta. Dařílek termín často při svém popisu využívá, ale jeho užití bez celkového výkladu vychází trochu do prázdna. Pro obhajobu by bylo užitečné výklad provést včetně

správného napsání jména. Trochu lépe na tom je výklad morální ekonomie. I když lépe než konstatování, že vychází z „konceptu Vašátovy (sic!) morální ekonomie, by bylo vyložení, v čem tento koncept ekonomie obecně spočívá, proti čemu je vymezen.

Vedle „interakce s fyzickým prostředím“ se autor zabývá „interakcí s časem“, temporalitou. I v tomto případě, je-li to vlastně jedním ze dvou základních témat, se mohl opřít o originální práce, které se temporalitou zabývají, nikoli na ně odkazovat pouze sekundárně přes Vašáta s Hejnalem.

Zmíněné teoretické výtky jdou na vrub snaze o „akademičnost“, která je u začínajících autorů pochopitelná. Skutečným problémem je však značná ledabylost metodologická i formální. Formálně to odskákal zejména Foucault, u kterého „u“ vypadlo konzistentně v celém textu, který je ale i občas napsán s dvěma „l“ v křestním jméně. Autor ale i špatně cituje elektronické zdroje. Překlepů je více než přehlédnutelné množství. Shrnutí částí, společně se závěrem je tak důkladné, že se v poměrně krátké době několikrát opakují doslovně stejné pasáže.

Při výběru vzorku se mi zdá rozdělení na aktivní a pasivní aktéry trochu nadbytečné – zvláště proto, že s tím autor příliš nepracuje. Proviněním proti etice je prozrazení města, resp. proviněním proto, že autor výslovně uvádí, že chce město anonymizovat. O které město se jedná je zřejmé podle polohy a přítomnosti univerzity, jméno města je však zmíněno i v citovaných datech. Nesrovnalosti čtenář najde i ve jménech aktérů (Láďa? Čeněk?). Neuteklo autorovi do textu pravé jméno, byť jen křestní? Odkazování k terénnímu deníku má proměnlivou formu. Proč někdy autor dodává, že se jedná o zhuštěný popis?

Práce je díky datům a citlivosti autora pro jejich sesbírání čtivá, četl jsem ji se zájmem a doporučuji k obhajobě. Kvůli naznačeným výtkám navrhuji hodnocení **velmi dobře/ dobře** s ohledem na obhajobu.